

Migrace

Bavorské „uprchlíci, vítejte“ je upřímné. Doufají, že migranti v pohraničí zůstanou.

Uprchlíci. Pojem, který během pár týdnů názorově rozdělil Evropu na neslučitelné tábory. Maďarsko zavřelo hranice a vyhlásilo krizový stav. Přes jeho území přešly jen za poslední měsíc desetitisíce uprchlíků, zůstat zde ale nechtěl téměř nikdo. V Čechách, kde se počty nových žadatelů o azyl počítají na desítky, převládají mezi lidmi stále spíše obavy. Bavorsko, kam během několika týdnů dorazily statisíce migrantů, se ale stále „usmívá“ a vítá nově příchozí davy s cedulemi „welcome“, přestože ve zbytku země už ochota a vstřícnost pomalu dosahuje svých hranic. Jak je to možné? Je bavorské nadšení upřímné? A jak si naši západní sousedé s takovými davy lidí různých kultur a náboženství poradili? Vypravili jsme se přímo na místo, abychom to zjistili.

Uprchlíci na nádraží Keleti v Budapešti – právě odsud směřují dál do Evropy

Lucie Sýkorová

Uprchlíci jsou po svém příchodu do Německa přijati nejprve do zařízení s nouzovým způsobem ubytování neboli „zařízení prvotního příjmu“. Ta byla zřízena často na rychlo v opuštěných státních budovách, ale i v kulturních sálech či tělocvičnách. Příchozí se zde zdrží řádově jen několik dní, jsou zde registrováni, zapíše se jejich jméno, adresa, odkud přicházejí, sejmou se jim otisky prstů a v neposlední řadě jsou zdravotně vyšetřeni. Poté jsou přerozdělováni do ubytovacích zařízení po celém Německu. Každá spolková země má zákonem stanoveno, jaký poměr uprchlíků má přijmout, v závislosti na počtu obyvatel a ekonomických ukazatelích. V Bavorsku jich zůstává druhý nejvyšší počet, první místo zaujalo průmyslové Severní Porýní-Westfálsko.

Po prvotním přerozdělení do spolkových zemí už je další postup na jednotlivých vládách. V Bavorsku to funguje tak, že uprchlíci jsou přidělováni krajům a okresům stejným způsobem

jako na celostátní úrovni. Nejnižší úrovni jsou v tomto systému okresy. My jsme se vypravili do okresu Regen, který přímo sousedí s Českou republikou, ale také s pasovským okresem, který byl spolu s Mnichovem v uplynulých týdnech vystaven doslova nájezdu tisíců migrantů denně. Příhraniční okres Regen, který znali Češi dosud především díky lyžařskému centru na Velkém Javoru a turistice v bavorské části Šumavy, se k problému postavil doslova čelem. „Vypomáháme pasovskému okresu kapacitami některých našich zařízení. My zde migranty opravdu vítáme, my nové obyvatele dokonce přímo potřebujeme,“ říká na rovinu mluvčí okresu Regen Heiko Langer. A ochotně vysvětluje důmyslný německý systém péče o migranty, díky němuž obrázek uprchlíka spícího na ulici je zde něčím nemyslitelným.

Ubytovny jako dobrý byznys?

„Existují státní ubytovací zařízení, kde žadatelé o azyl čekají, až bude proces jejich žádosti ukončen. V okrese Regen

je jedno takovéto zařízení v Böbrachu, které má kapacitu 90 míst. Vedle toho máme tzv. decentrální zařízení, ta nabízíme my jako okres. Jedná se především o opuštěné budovy v majetku okresu, ale i zavřené penziony a hotely. V takových případech uzavřeme s majiteli smlouvu o ubytovávání uprchlíků. To znamená, že dostávají 19 eur na osobu a den a za to se starají o provoz ubytovny, o její vybavení včetně lůžkovin, o pořádek atd. Čekatelé na azyl zde musí mít k dispozici také kuchyň, ale jídlo si obstarávají sami z kapesného,“ popisuje Heiko Langer.

Jinak to funguje pouze v zařízeních, v nichž jsou uprchlíci ubytováni prvních pár dní po příjezdu do Německa (viz výše). Zde se pro ně i vaří a provozovatel tohoto typu zařízení dostává zhruba 45 eur na osobu a den. „Musí zde být ale i ostraha a úklidová firma,“ podotýká mluvčí.

„Je pravda, že některé majitele penzionů v našem okrese tato situace v podstatě zachránila,“ připouští. A že to dělají někteří jen na kšeft? „No a? Je

19letý Kebron z Eritrey

Uprchlíci v jednom z ubytovacích zařízení

Sklad darovaných věcí pro migranty

to služba jako každá jiná a i my sami vycházíme z toho, že se provozovatelům musí toto podnikání vyplatit, aby vše mohlo dobře fungovat. A my jako správa okresu stojíme o solidní partnery v této otázce," zdůrazňuje Heiko Langer. Jeden z takových podnikatelů prý dnes již provozuje přímo „řetězec“ ubytoven pro azylanty po celém Bavorsku a zaměstnává třicet lidí.

Díky uprchlíkům ožil v minulých dnech také penzion v Teisnachu, který po úpravách nabízí celkem 50 lůžek. „Koupil jsem budovu od starších manželů, neměli následovníka, který by po nich podnik převzal. Myslím si, že z turistů by se zde penzion neuživil, přespávali tady hlavně lidé, kteří sem jezdili pracovně – v Teisnachu jsou dvě velké firmy, které dohromady zaměstnávají téměř dva tisíce lidí. Já jsem penzion ale už kupoval s tím, že bude sloužit jako ubytovna pro uprchlíky,“ přiznává podnikatel z Regenu Karl Fischer, jehož firma se zabývá výrobou a prodejem kajaků. Sám už nějaký čas zaměstnává 21letého Afghánce, který do Německa přišel jako uprchlík před třemi lety.

Kriminalita se prý nezvyšuje, v obcích je klid

„S příchodem azylantů se nám zde v žádném případě nezvýšila kriminalita,“ tvrdí Heiko Langer. „Lidé v muslimských zemích jsou zvyklí na

Výuka němčiny

Čekání na azyl

mnohem přísnější tresty za prohřešky proti zákonu! Pokud zde mají konflikty, tak spíše mezi sebou, což je v jejich vypjaté situaci i celkem pochopitelné. Ale směrem k veřejnosti velmi zřídkakdy," zdůrazňuje. Pokud se zvýšený počet přestupků v souvislosti s žadateli o azyl přece někde objeví, jedná se podle mluvčího leckdy jen o formální přestupky, nikoli násilné zločiny. „V Německu například existuje ohlašovací povinnost. Uprchlík hlášený v Dolním Bavorsku se může volně pohybovat po celém regionu. Ale ve chvíli, kdy chce jet do Mnichova, Berlína nebo kamkoliv jinam, musí požádat o schválení. Pokud to neudělá, často z neznalosti této povinnosti například kvůli jazykové bariéře, a je v jiné spolkové zemi zkontrolován policií, hned se to objeví jako přestupek mimo jiné právě i ve statistikách," vysvětluje Heiko Langer.

Celý svět se sešel v Bavorsku

Sýrie, Pakistán, Afghánistán, Etiopie, Eritrea, Rusko, Nigérie, Mali, Albánie, Kosovo, Somálsko, Siera Leone, Turecko, Uganda, Irák, Irán, Jordánsko... Při výčtu národností uprchlíků, kteří v současnosti čekají na azyl v Dolním Bavorsku, má člověk pocit, že se zde sešel snad celý svět. Největší šanci na získání azylu mají logicky uprchlíci ze zemí, kde se aktuálně válčí.

U Syřanů je žádost o azyl vyřízena relativně rychle, většinou v rozmezí jednoho až čtyř měsíců. „Máme ale i žadatele o azyl, u nichž celý proces trvá více než rok. Klademe velký důraz na to, aby každá žádost byla vyřízena opravdu pečlivě, v souladu se zákonem, s přihlédnutím ke všem „pro i proti“,“ podotýká Heiko Langer. Obtížné je to prý často především u Afričanů, kdy je potřeba získávat leckdy složitě potřebné dokumenty, při řízení je nutná přítomnost tlumočnicků.

Poněkud kuriózními případy jsou příběhy uprchlíků, kterým se podaří získat tzv. církevní azyl. „Pokud některá z církví poskytne uprchlíkovi útočiště v kostele či klášteře, nemůže být dotčený vyhoštěn. Když zdi církevní stavby

neopustí po dobu devíti či dvanácti měsíců, získává pak právo v naší zemi zůstat,“ prozradil mluvčí. Takové případy jsou prý spíše výjimečné, ale stávají se. Církev jinak s uprchlíky pomáhají především v akutních případech. Co se týká ubytování, není podle mluvčího žádoucí, aby se žadatelé o azyl „roztroúsili“ do malých skupinek. „Musíme se o ně ze zákona starat, každý měsíc všem osobně předáváme kapesné, kdyby byli roztroušeni po rodinách v soukromí, bylo by to pro nás velmi náročné,“ vysvětluje Heiko Langer.

Kapesné uprchlíků zůstává „doma“

Dospělý žadatel o azyl v Německu dostává 325 eur měsíčně, pokud jde o manželský pár, druhá osoba dostává

Pokoj v jednom z penzionů určených pro migranty

290 eur. Příspěvek na děti je podle věku 210 až 270 eur. Tyto částky jsou vypláceny po celou dobu trvání azylového řízení. Kapesné čekatelům na azyl vyplácí okresní úřad (Landkreis). Uprchlíci si za tyto peníze musí být schopni pořídit potraviny na celý měsíc, věci pro osobní hygienu, oblečení apod. „Dříve zařízení pro uprchlíky zajišťovaly i stravu a oblečení. Současný systém je lepší, čekatelé na azyl se zaprvé vlastním vařením i zaměstnají a tím, že vyjdou na nákup, už začínají poznávat své okolí. A kapesné utratí u místních obchodníků, což je navíc dobré i pro náš region,“ podotýká Heiko Langer. Politika přidělování kapesného uprchlíkům, která je z Čech často kritizována a nechápána, má ale podle něj ještě jeden význam. „Naším cílem je samozřejmě, aby byli žadatelé o azyl co nejvíce spokojeni. Když budou stresováni a frustrováni z nedostatku, budou vznikat nepokoje a to by pak mělo špatný dopad i na kvalitu života místních obyvatel,“ vysvětluje mluvčí okresu.

Válet se a brát podporu? Kdepak, všichni chtějí pracovat

S přidělením práva na pobyt v Německu získávají azylanti ihned právo na sociální podporu, jakou dostávají nezaměstnaní Němci. Ta činí zhruba 390 eur měsíčně. „Podle našich zkušeností ale zpravidla nepobírají uznání azylanti tuto podporu dlouho. „Všichni chtějí co nejrychleji získat práci,

aby mohli začít normálně žít a mohli například podporovat své rodiny v zemích, odkud přišli,“ tvrdí Heiko Langer. Jeho slova potvrdili čekatelé o azyl ve dvou zařízeních ve sklářském městečku Zwiesel. „Jsem vyučená kadeřnice a chtěla bych pracovat ve svém oboru. Čekám už ale bohužel déle než rok na azyl,“ prozradila Miriam z Nigérie, která přišla do Německa sama s dvěma dětmi. Zhruba stejně dlouho už čeká na povolení k pobytu také devatenáctiletý Kebrom z Eritrey. Pokoj v ubytovně sdílí s dvěma kamarády a dlouhou chvíli si krátí fotbalem v místním klubu. Ten hrál i ve své africké vlasti. „A někdy jsem pomáhal v restauraci jako číšník,“ doplňuje mladík. Podle mluvčího okresu jsou v místních fotbalových družstvech dveře Afričanům otevřené dokořán. „Jsou zkrátka fyzicky zdatní, a pro naše týmy jsou proto vítanou posilou,“ usmívá se Heiko Langer.

Na práci se těší i vystudovaný stavební inženýr Firas, který přišel ze Sýrie teprve na konci srpna, ale azyl zřejmě získá v řádu několika týdnů. „Chci tady začít nový život a doufám, že práci seženu co nejdříve,“ věří.

V Bavorsku je podle mluvčího okresu Regen v současné době práce dostatek. „A nejde jen o dělnické pozice, které Němci nechtějí dělat. Chybí nám odborníci v technických oborech, ale například i doktoři. A například Syřané často studovali v Rusku a takový lékař může

téměř ihned začít pracovat i v naší nemocnici,“ je přesvědčen mluvčí.

Konkrétně příhraniční okres Regen by podle něj mohl příliv uprchlíků doslova vzpružit. „Jen za posledních deset let jsme přišli asi o pět tisíc lidí! Region se vylidňuje, nejen kvůli nižší porodnosti, ale mladí často odchází do větších měst dále ve vnitrozemí,“ konstatuje Heiko Langer.

Opuštěné uprchlické děti mají stejná práva jako ty německé

Nezletilých přichází do Bavorska poměrně hodně. „Jde často o případy, kdy děti přišly o rodiče cestou. Ale jsou zde i tací, jejichž rodiče doma prodali, co mohli, aby zaplatili cestu a převaděče alespoň pro dítě, a vyslali je do Evropy samotné,“ říká bývalá novinářka Bianca, která se rozhodla zkusit práci „tety“ v zařízení pro opuštěné uprchlické děti v Regenhütte, nedaleko lyžařského centra na Velkém Javoru. Zde jsou ale děti jen na přechodnou dobu. Ve Weissensteinu je pak zařízení pro dlouhodobý pobyt dětí s kapacitou pro 16 osob. „Podle německého zákona mají tyto osiřelí nezletilí uprchlíci stejný status jako německé děti bez rodiny a musí s nimi být také stejně zacházeno. Mnohé z těchto dětí jsou intergovány v běžných ústavech pro opuštěné německé děti. Tam je ale nedostatek míst, proto jsou nyní zřizována navíc zvláštní zařízení,“ vysvětluje Heiko Langer.

Nádraží Keleti v Budapešti odkud většina migrantů míří do Německa

Nezletilé děti také mají od počátku nárok na výuku němčiny. Na rozdíl od dospělých, ti jsou v tomto směru po dobu trvání azylového řízení odkázáni na dobrovolnou pomoc místních. Kurzy němčiny jim hradí stát až ve chvíli, kdy získají azyl.

Okres Regen se zdá být pro uprchlíky v tuto chvíli opravdu vytouženým rájem na zemi, kvůli němuž riskovali dlouhou a nebezpečnou cestu a zaplatili leckdy vysoké sumy převaděčům. Zajímavý bude za pár let pohled zpět do stejných míst, kde dnes naděje na lepší zítřky je doslova hmatatelná, a bavorské pohraničí se tak stává výjimečným světlym bodem na mapě Evropy plné strachu a nedůvěry.

Migranti v Budapešti čekají až budou moci vyrazit na Západ

FOTO: LUCIE ŠKOROVÁ 10.

Odmítavé reakce Čechů? Bavoři nechápavě kroučí hlavou

Mluvíci okresu Regen Heiko Langer je přesvědčen, že příliv azylantů může vylidněnému bavorskému pohraničnímu regionu pomoci. Momentálně je zde kolem 800 čekatelů na azyl a každý týden přichází v průměru dvacet dalších. Ubytovací kapacity se neustále navyšují, žádná horní hranice, při níž by měl být vyhlášen „stop stav“, prý v Bavorsku vyhlášena nebyla.

Jsou ve vašem regionu slyšet i odpůrci přijímání uprchlíků?

Minimálně, a především v posledních týdnech jednoznačně převažují vstřícné reakce, lidé přinášejí potraviny, oblečení, ale i starší počítače nebo například kola, zkrátka chtějí sami aktivně pomoci. Vliv má jistě i zveřejnění snímků z válkou zničených oblastí, především ze Sýrie. Možná, že v našem regionu je pochopení pro příchozí migranty ještě větší než v jiných oblastech Německa, protože mnozí místní lidé sami pocházejí z uprchlických rodin.

Přesto – Bavorsko je kraj s živou křesťanskou tradicí. Nepanují zde obavy z islámu?

Náš současný zemský rada je mladý a velmi liberální člověk. Ještě předtím, než nastoupil do své funkce, říkalo se: ten jestli bude zvolen, vyroste v Bavorském lese i mešita. A když pak byl na

Heiko Langer

toto téma novináři dotázán místní farář, odpověděl: i muslimové holt potřebují místo, kde by se mohli modlit. (smích) Jak jsem říkal, tu a tam se ozvou i negativní hlasy, ale jsou v drtivé menšině. Většina starostů, představitelů církví i běžných lidí je pro přijetí a integraci uprchlíků do naší společnosti.

Vnímají místní lidé, jak se k otázce přijímání uprchlíků staví Češi?

Samozřejmě se k nám takové zprávy dostanou, vždyť jsme sousedé. Naši lidé negativní postoj Čechů většinou nechápou a mnozí udiveně kroučí hlavou. Česká republika udělala v posledních dvaceti letech takový hospodářský pokrok – dalo by se říci, že je to až div! A nikdo tady nerozumí tomu, proč by se

například město Plzeň nemohlo postarat o pár desítek nebo i stovek uprchlíků, jejichž země je zničena válkou. Navíc když ještě před třiceti lety byla v roli emigrantů právě i řada Čechů.

Ve zpravodajství v Čechách se před časem objevila informace o tom, že někteří cizinci zamlčují svůj pravý původ a tvrdí, že jsou ze Sýrie v naději, že snáze získají azyl. Někteří si údajně opalují dlaně, aby jim nemohly být sejmuty otisky prstů. Setkáváte se s takovými případy?

V zařízeních na úrovni krajů a okresů v podstatě vůbec. Okres Regen má v současné době téměř 800 nově příchozích žadatelů o azyl a z toho jen u tří je původ neznámý. Ale je to určitě i tím, že jsme pro většinu uprchlíků vlastně cílovou stanicí, podobné praktiky zde tedy nemají důvod používat.

Co říkáte na zavedení kontrol na německých hranicích?

Vzniklo to především ze strachu některých lidí i politiků z toho, že přijde příliš mnoho uprchlíků a příliš rychle. Na této straně stojí i CSU v Bavorsku. Můj osobní dojem ale je, že pro většinu obyvatel jsou lidé z oblastí postižených válkou stále vítáni. Na hranicích jsou sice kontroly, ale uprchlíci smejí i nadále přijíždět. ■